

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Evropskega obrambnega sklada

(COM(2018) 476 final)

(2019/C 110/15)

Poročevalec: **Aurel Laurențiu PLOSCEANU**

Soporočevalec: **Eric BRUNE**

Zaprosilo	Evropski parlament, 2. 7. 2018 Svet, 4. 7. 2018
Sklep predsedstva Odbora	10. 7. 2018
Pravna podlaga	člen 173(3) in člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	posvetovalna komisija za spremembe v industriji (CCMI)
Datum sprejetja mnenja komisije CCMI	22. 11. 2018
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	12. 12. 2018
Plenarno zasedanje št.	539
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	200/1/6

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO meni, da je treba globalno strategijo EU in izvedbeni načrt za varnost in obrambo nujno dosledno izvajati v skladu s skupno deklaracijo EU-NATO iz julija 2016 in načelom kolektivne varnosti Združenih narodov.

1.2 EESO že od leta 2017 zagovarja oblikovanje evropske obrambne unije in podpira evropski obrambni akcijski načrt, vključno z vzpostavitvijo skupnega evropskega obrambnega sklada. Odbor meni, da namen tovrstne krepitev evropske obrambe ni spodkopavanje, temveč krepitev zveze NATO in čezatlantskih odnosov.

1.3 EESO odločno podpira predlog uredbe o ustanovitvi Evropskega obrambnega sklada v okviru večletnega finančnega načrta za obdobje 2021–2027, ki ga je Komisija objavila 13. junija 2018.

1.4 EESO poziva k bistvenemu izboljšanju evropskega sodelovanja na področju obrambe. Zaradi omejenega sodelovanja med državami članicami na področju obrambe dejansko prihaja do podvajanj, obrambna industrija pa je še vedno močno razdrobljena. Nezadostno povezovanje pri povpraševanju na trgu ne spodbuja nadnacionalnega sodelovanja med podjetji in nadaljnega povezovanja industrije. Posledica tega so neučinkovito dodeljevanje sredstev, prekrivanje industrijskih zmogljivosti, tehnološke vrzeli in pomanjkanje novih programov, zlasti skupnih programov.

1.5 EESO podpira cilj doseganja strateške neodvisnosti z razvojem ključnih tehnologij na kritičnih področjih in strateških zmogljivosti. Ta cilj je tesno povezan s potrebo po temeljiti oceni in usklajevanju, kar bi omogočilo obvladovanje, ohranjanje in proizvajanje teh tehnologij na evropski ravni, tako da bi EU lahko odločala in po potrebi ukrepala samostojno.

1.6 EESO meni, da je eden od temeljnih pogojev za razvoj skupnih obrambnih zmogljivosti krepitev industrijske in tehnološke baze evropske obrambe.

1.7 EESO poudarja, da si mora Evropska unija prizadevati za ohranjanje, vzdrževanje in razvoj visoko usposobljene delovne sile in zagotoviti delavce s takimi znanji in spretnostmi.

- 1.8 EESO predlaga, naj Evropska unija pospeši svoja prizadevanja za uskladitev izvoznih pravil znotraj Unije.
- 1.9 EESO odločno podpira poseben poudarek na MSP, tudi na zagonskih podjetjih, med drugim na področju raziskav in razvoja v obrambne namene.
- 1.10 EESO meni, da proračunska podpora EU, namenjena obrambnim dejavnostim, ne bi smela nadomestiti nacionalnih izdatkov za obrambo, temveč bi morala okrepiti in izboljšati sodelovanje na področju obrambe. Dodeljevanje proračunskih sredstev EU obrambnim raziskavam prav tako ne bi smelo iti na račun civilnih raziskav v drugih sektorjih. Tudi če odločitve o naložbah v obrambo in obrambnih razvojnih programih še naprej ostanejo v pristojnosti držav članic, bi Evropski obrambni sklad lahko prinesel dodano vrednost EU z dajanjem spodbud za skupne raziskave in razvoj proizvodov in tehnologij na področju obrambe.
- 1.11 EESO je trdno prepričan, da bi se z večjo usklajenostjo in racionalizacijo evropske obrambne politike lahko povečala učinkovitost s povečanjem tržnega deleža industrijske in tehnološke baze evropske obrambe ter boljšo porazdelitvijo proizvodov med državami, regijami in podjetji.
- 1.12 Evropski obrambni sklad bo prinesel koristi le, če bo podprl dejavnosti, ki so resnično pomembne. Njegov delovni program bi moral zato temeljiti na trdnem evropskem obrambnem načrtovanju, v okviru katerega se opredelijo glavne evropske prednostne usmeritve glede zmogljivosti.
- 1.13 EESO podpira politiko sodelovanja, ki bo spodbujala vključevanje MSP in držav, ki niso podpisnice pisma o nameri; pri tem ne gre pozabiti, da lahko s svojimi znanji in spretnostmi prispevajo k tehnološki in industrijski bazi obrambne industrije.
- 1.14 EESO podpira predlog za omejitev pravice do evropskih sredstev v primeru evropskih podjetij, ki so pod nadzorom istega subjekta, ter za zahtevanje jamstev, kadar tretja država sodeluje v dejavnostih, ki jih podpira Evropski obrambni sklad.
- 1.15 EESO podpira tudi zamisel, da bi evropska sredstva morala upravljati Evropska komisija, vendar meni, da lahko Evropska obrambna agencija ustrezno sodeluje pri opredelitvi potreb po obrambni opremi in v Organizaciji za skupno oborožitevno sodelovanje, pri čemer se lahko opre na dobre in slabe izkušnje in sodeluje pri upravljanju programov, saj bi bilo podvajanje znanj in spretnosti škodljivo za učinkovitost sistema.
- 1.16 EESO podpira zamisel, da je treba raziskave in razvoj predati odboru za etiko. Etične pogoje je treba jasno določiti in oceniti že v okviru ocene predloga, da se zagotovita pravna varnost in jasnost.
- 1.17 EESO je zaskrbljen glede prihodnjega sodelovanja z Združenim kraljestvom po njegovem izstopu iz EU in se zavzema za visoko raven varnosti in obrambe, pri čemer bi Združeno kraljestvo sodelovalo v Evropskem obrambnem skladu.
- 1.18 EESO meni, da se naša starajoča se celina počuti ogroženo in kaže nagnjenost k obsojanju, pri tem pa včasih pomeša probleme, kot so terorizem in migracijska gibanja, in ji primanjkuje solidarnosti tako znotraj držav članic kot med njimi, medtem ko ponovni vzpon nacionalizma in avtoritarizma evropsko demokracijo postavlja na preizkušnjo. Kljub še tako zanimivemu instrumentu industrijske politike, kot je Evropski obrambni sklad, bo treba nadalje razmišljati o evropski obrambni politiki.

2. Predstavitev predloga

- 2.1 Geopolitične razmere so v zadnjem desetletju postale nestabilne: soočamo se s kompleksnimi izzivi in porajajo se nove grožnje, kot so hibridni in kibernetični napadi, vračajo pa se tudi tradicionalni izzivi.
- 2.2 Voditelji 27 držav članic ter Evropskega sveta, Evropskega parlamenta in Evropske komisije so v skupni izjavi 25. marca 2017 v Rimu zapisali, da bo Evropa okrepila svojo skupno varnost in obrambo ter spodbujala bolj konkurenčno in celovito obrambno industrijo.
- 2.3 Evropska obramba se srečuje z veliko neučinkovitostjo na trgu zaradi neizkoriščene ekonomije obsega (razdrobljenost nacionalnih trgov z enim samim kupcem) in podvajanja virov na evropski ravni.

2.4 Povpraševanje izvira skoraj izključno iz držav članic, toda njihovi obrambni proračuni, zlasti sredstva za raziskave in razvoj, so se v zadnjih desetih letih znatno skrčili.

2.5 V letu 2015 je bilo preko evropskih skupnih projektov javnega naročanja nabavljenih le 16 % obrambne opreme, kar je veliko manj od skupnega cilja 35 %, o katerem je bil sklenjen dogovor prek Evropske obrambne agencije.

2.6 Obrambni sektor je močno razdrobljen vzdolž državnih meja, zaradi znatnih podvajanj pa prihaja do neučinkovitosti, saj se ne izkoriščata ekonomija obsega in predaja znanja.

2.7 Sedanji položaj je nevzdržen in razvoj večjih obrambnih sistemov naslednje generacije vse bolj presega zmožnosti posameznih držav članic.

2.8 Pomanjkanje sodelovanja med državami članicami še bolj slabi sposobnost obrambne industrije EU, da bi vzdrževala industrijske in tehnološke zmogljivosti, potrebne za ohranjanje strateške neodvisnosti EU in izpolnjevanje njenih sedanjih in prihodnjih varnostnih potreb.

2.9 Komisija je 7. junija 2017 sprejela sporočilo o vzpostavitvi Evropskega obrambnega sklada, sestavljenega iz raziskovalnega in zmogljivostnega dela, ki mu je bil dodan zakonodajni predlog uredbe o vzpostavitvi evropskega programa za razvoj obrambne industrije v zmogljivostnem delu.

2.10 Predlog uredbe o ustanovitvi Evropskega obrambnega sklada v okviru večletnega finančnega načrta za obdobje 2021–2027 je Komisija objavila 13. junija 2018.

2.11 Evropski obrambni sklad je zasnovan kot instrument za spodbujanje konkurenčnosti in inovativnosti tehnološke in industrijske baze obrambe EU, s čimer prispeva k strateški neodvisnosti EU. Namen instrumenta je spodbuditi nastanek skupnih programov, ki jih brez prispevka EU ne bi bilo, in dati spodbude, ki so potrebne za tesnejše sodelovanje v posameznih fazah industrijskega cikla.

2.12 Posebnih spodbud bodo deležni predvsem skupni raziskovalni projekti z znatno čezmejno udeležbo malih in srednjih podjetij. S tem se bo zagotovila nadaljnja odprtost Evropskega obrambnega sklada za prejemnike iz vseh držav članic, ne glede na njihovo velikost in lokacijo.

2.13 V predlogu je za datum začetka uporabe določen 1. januar 2021, pripravljen pa je za Unijo s 27 državami članicami.

2.14 Obrambne raziskave spadajo na področje okvirnega programa za raziskave in inovacije (Obzorje Evropa), ustrezne posebne določbe zanje, kot so cilji, pravila za sodelovanje in mehanizmi za doseganje rezultatov, pa so opredeljene v tem predlogu.

2.15 Namen predloga je zagotoviti sinergije z drugimi pobudami na področju civilnih raziskav in razvoja, kot so varnost in kibernetna varnost, nadzor meje, obalna straža, pomorski promet in vesolje.

2.16 Sklad bo tesno povezan s projekti, ki se bodo izvajali v okviru stalnega strukturnega sodelovanja na obrambnem področju (PESCO).

2.17 Sklad bo upošteval načrt za razvoj zmogljivosti EU (CDP), v katerem so določene prednostne naloge na področju obrambnih zmogljivosti, in usklajeni letni pregled na področju obrambe EU (CARD).

2.18 V zvezi s tem bi bilo mogoče upoštevati tudi ustrezne dejavnosti zveze NATO in drugih partnerjev, če so v varnostnem in obrambnem interesu Unije.

2.19 Sklad upošteva tudi obrambne dejavnosti, ki se izvajajo v okviru Evropskega mirovnega instrumenta, izvenproračunskega instrumenta, predlaganega zunaj večletnega finančnega okvira.

2.20 Ta predlog omogoča kombiniranje podpore v okviru obrambnega sklada s financiranjem, za katerega jamči sklad InvestEU.

2.21 Sklad naj bi se uporabil za sorazmerno odpravljanje nedelovanja trga ali neoptimalnih naložbenih okoliščin, pri tem pa se ne bi smel podvajati ali v celoti nadomestiti zasebnega financiranja in imeti bi moral jasno evropsko dodano vrednost.

2.22 Unija bo morala prevzeti več odgovornosti za zaščito svojih interesov, vrednot in evropskega načina življenja, pri čemer se bo dopolnjevala z zvezo NATO in sodelovala z njo.

2.23 Da bi se Unija lahko spoprijela s prihodnjimi grožnjami in zaščitila svoje državljane, mora povečati svojo strateško neodvisnost. Za to je potreben razvoj ključnih tehnologij na kritičnih področjih in strateških zmogljivosti za zagotovitev vodilnega položaja na področju tehnologije.

2.24 Odločitve o naložbah v obrambo in obrambnih razvojnih programih bodo še naprej v pristojnosti držav članic, ki bodo zanje tudi odgovorne.

2.25 Predlagani pristop politike je sorazmeren z obsegom in resnostjo težav, ki so bile ugotovljene. Pobuda je omejena na tiste cilje, ki jih države članice same ne morejo zadovoljivo doseči in pri katerih je mogoče pričakovati, da bo EU uspešnejša.

2.26 Pripravljalni ukrep na področju obrambnih raziskav se je začel izvajati aprila 2017 s skupnim proračunom 90 milijonov EUR v treh letih. Prinaša že prve konkretne rezultate, saj so bili leta 2018 podpisani prvi sporazumi o dodelitvi nepovratnih sredstev, vendar vsi projekti še vedno potekajo.

2.27 Predlagana uredba o evropskem programu za razvoj obrambne industrije za obdobje 2019–2020 bo imela proračun v višini 500 milijonov EUR in bi se morala začeti uporabljati 1. januarja 2019.

2.28 Odprto javno posvetovanje o Evropskem obrambnem skladu za vse zainteresirane strani je potekalo od 13. januarja do 9. marca 2018. Z etičnega vidika je bilo izraženih nekaj kritik, vendar zainteresirane strani, na katere predlog neposredno vpliva, pobudo podpirajo. Pravila o pravicah intelektualne lastnine bi bilo treba prilagoditi za področje obrambe.

2.29 Predlagana dodelitev proračunskih sredstev za obdobje 2021–2027 je 13 milijard EUR v tekočih cenah, od tega 4,1 milijarde EUR za raziskovalne ukrepe in 8,9 milijarde EUR za razvojne ukrepe.

2.30 Sklad lahko upravlja izvajalska agencija Komisije, če se z analizo stroškov in koristi potrdi stroškovna učinkovitost.

2.31 Predlagan je sistem spremljanja za podporo poročanju o učinkovitosti in ocenjevanju. Rezultati bodo na voljo postopoma.

2.32 Predlog Komisije za večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 določa ambicioznejši cilj za vključevanje podnebnih ukrepov v vse programe EU, in sicer je skupni cilj nameniti 25 % odhodkov EU za podnebne cilje. Prispevanje Evropskega obrambnega sklada k doseganju tega splošnega cilja se bo spremljalo s sistemom podnebnih kazalnikov EU na ustrezni ravni razčlenitve, vključno z uporabo natančnejših metodologij, kadar so te na voljo.

2.33 V predlogu je za datum začetka uporabe določen 1. januar 2021.

3. Splošne ugotovitve

3.1 EESO poudarja svoje zahteve, ki jih je predstavil že v mnenjih CCMI/149 (2017), CCMI/116 (2013) in CCMI/100 (2012). Globalna strategija EU in izvedbeni načrt za varnost in obrambo ponujata dobra izhodišča v ta namen. EESO meni, da je treba ti pobudi nujno dosledno izvajati, v skladu s skupno deklaracijo EU-NATO iz julija 2016 in načelom kolektivne varnosti Združenih narodov.

3.2 Zaradi dejanskega geostrateškega položaja in varnostnih razmer mora Evropa okrepiti svoje varnostne in obrambne zmogljivosti. Jasna zavest o skupnih strateških ciljih Unije je bistvena: te za zdaj še ni, zato jo je treba nujno razviti. To je predpogoj za opredelitev potrebnih obrambnih zmogljivosti, ki morajo temeljiti na trajnostni tehnološki in industrijski bazi za evropsko obrambo.

3.3 Umik ZDA iz jedrskega sporazuma z Iranom iz leta 2015, kriza v Ukrajini, skrb zbujujoče razmeščanje ruske vojske na mejah baltskih držav in vzhodni meji EU, nemiri v Libiji, Iraku in Siriji, stalna nestabilnost v Sahelu ter potencialni politični in vojaški spor med osjo ZDA-Izrael-Saudova Arabija in osjo Iran-Sirija-Rusija, kar spremljajo še kibernetске grožnje, porast avtoritarizma v Evropi in vse večja nepredvidljivost ameriške diplomacije: strateško ravnotežje EU še nikoli ni bilo tako zapleteno in skrb zbujujoče.

3.4 Varnostna vprašanja znotraj in okoli EU sodijo med glavne skrbi državljanov in voditeljev držav.

3.5 EU mora na čim bolj sporazumen način obravnavati vsaj štiri izzive: neodvisnost pri odločanju, predvidevanje kriz, politični vpliv in usklajenost naših interesov z našimi demokratičnimi načeli.

3.6 Leta 2017 je EESO zagovarjal razvoj evropske obrambne unije in podprl evropski obrambni akcijski načrt, vključno z vzpostavitvijo skupnega evropskega obrambnega sklada.

3.7 Pozval je k bistvenemu izboljšanju evropskega sodelovanja na področju obrambe. Zaradi omejenega sodelovanja med državami članicami na področju obrambe dejansko prihaja do podvajanj, obrambna industrija pa je še vedno močno razdrobljena. Nepovezано povpraševanje ne spodbuja nadnacionalnega sodelovanja med podjetji in nadaljnega povezovanja industrije. Posledica tega so neučinkovito dodeljevanje sredstev, prekrivanje industrijskih zmogljivosti, tehnološke vrzeli in pomanjkanje novih programov, zlasti skupnih.

3.8 EESO podpira cilj strateške neodvisnosti v zvezi z ugotovljeno kritično industrijsko zmogljivostjo in tehnologijo. Ta cilj je tesno povezan s potrebo po temeljiti oceni in usklajevanju, kar bi omogočilo obvladovanje, ohranjanje in proizvodnjo teh tehnologij na evropski ravni, tako da bi EU lahko odločala in po potrebi ukrepala samostojno.

3.9 EESO podpira odločitve za podporo obrambnemu sektorju v smislu industrijske politike, ki jo narekuje povpraševanje.

3.10 Strinja se, da bi večja učinkovitost nacionalnih proračunov morala omogočiti, da se pokrijejo vse evropske potrebe po obrambni opremi.

3.11 EESO se strinja, da bi usklajenost med programi na evropski ravni morala omogočiti rast evropskega trga, na katerem deluje evropska obrambna industrija.

3.12 Ob tem poudarja, da je eden od temeljnih pogojev za razvoj skupnih obrambnih zmogljivosti krepitev tehnološke in industrijske baze evropske obrambe.

3.13 EESO poudarja, da si mora Evropska unija prizadevati za razvoj visoko usposobljene delovne sile in zagotoviti delavce s takimi znanji.

3.14 EESO predlaga, naj Evropska unija okrepi svoja prizadevanja za uskladitev izvoznih pravil znotraj Unije.

3.15 EESO odločno podpira poseben poudarek na MSP, med drugim na področju raziskav in razvoja v obrambne namene.

3.16 EESO nasprotuje uporabi obstoječih skladov, namenjenih gospodarskim ali socialnim ciljem, za obrambne namene.

3.17 EESO je zavrnil posebno določbo, po katerih bi bila v okviru Pakta za stabilnost in rast nacionalna proračunska sredstva namenjena obrambi. Izdatki za obrambo ne smejo ogroziti javnih financ.

3.18 EESO podpira ustanovitev obrambnega sklada z dvema deloma, ki pokrivata raziskovanje in razvoj zmogljivosti. Ta bi lahko podprl celovit proces načrtovanja naložb v celotnem tehnološkem ciklu. Za odločitve glede javnega naročanja so še vedno pristojne države članice. Oblika skupnega javnega naročanja lahko poveča učinkovitost na strani povpraševanja in prispeva h konkurenčnosti in učinkovitosti evropske obrambne industrije. Proračunska podpora EU, namenjena obrambnim dejavnostim, ne bi smela nadomestiti nacionalnih obrambnih izdatkov, temveč bi morala okrepiti in spodbuditi večje in boljše sodelovanje na področju obrambe. Dodeljevanje proračunskih sredstev EU obrambnim raziskavam prav tako ne bi smelo iti na račun civilnih raziskav v drugih sektorjih. Cilj Evropskega obrambnega sklada je prispevati k nastanku skupnih programov in s podporo dejavnosti raziskav in razvoja spodbuditi tesnejše sodelovanje v vsaki fazi industrijskega cikla. Tudi če odločitve o naložbah v obrambo in obrambnih razvojnih programih še naprej ostanejo v pristojnosti držav članic, bi Evropski obrambni sklad lahko prinesel dodano vrednost EU z dajanjem spodbud za skupne raziskave in razvoj proizvodov in tehnologij na področju obrambe.

3.19 Sektor obrambne industrije ni samo strateško pomemben za varnost in obrambo evropskih državljanov, temveč prispeva tudi največji delež v evropsko gospodarstvo in blaginjo s skupnim prometom okrog 100 milijard EUR/leto in približno 500 000 visoko usposobljenih ljudi, ki so neposredno ali posredno zaposleni. Ta sektor je vir vrhunskih proizvodov, storitev in tehnologij, prizadevanja na področju inovacij, raziskav in razvoja pa so ključnega pomena za konkurenčnost.

3.20 Evropska obrambna industrija in poraba za raziskave in razvoj sta dokaj osredotočeni na šest držav podpisnic pisma o nameri (Francijo, Nemčijo, Italijo, Španijo, Švedsko in Združeno kraljestvo), ki zagotavljajo 95 % naložb, glavni del MSP in srednje velikih kapitalskih podjetij ter največja podjetja. Z večjo usklajenostjo in racionalizacijo evropske obrambne politike bi se lahko povečala učinkovitost prek nadaljnje specializacije držav, regij in podjetij na področju nekaterih tehnologij.

3.21 Države podpisnice pisma o nameri prevladujejo na evropskem obrambnem trgu po številu dejavnih podjetij in količini njihovega prodanega orožja. Največje obrambno podjetje v Združenem kraljestvu je na primer *BAE Systems*. *SAAB* je glavno švedsko podjetje na področju vesoljske in obrambne industrije, največja podjetja v Franciji pa so *Dassault Aviation*, *Naval Group*, *Safran* in *Thales*. V Nemčiji so pomembna podjetja *Rheinmetall*, *ThyssenKrupp Marine Systems* in *Diehl*. *Leonardo* in *Fincantieri* sta glavni podjetji v Italiji. Vseevropsko podjetje *Airbus* je drugo v Evropi za podjetjem *BAE Systems*. Še eno pomembno nadnacionalno podjetje je *MBDA*, tj. skupno podjetje treh evropskih vodilnih podjetij na področju vesoljske in obrambne industrije (*Airbus*, *BAE Systems* in *Leonardo*), ki se ukvarja s proizvodnjo raket in raketnih sistemov. Tudi *KNDS*, ki ima v lasti *Nexter* in *KMW*, postaja vseevropsko podjetje. Nekatera od teh podjetij ne delujejo izključno na obrambnem trgu, kar pojasnjuje različna razmerja med prodajo in številom zaposlenih.

Med manjšimi podjetji je nedavna študija IHS opredelila skoraj 1 600 MSP, ki so dejavna v tem sektorju v Evropi, in ocenila, da je v dobavnih verigah v obrambnem sektorju skupaj od 2 000 do 2 500 MSP. Več teh podjetij je dejavnih na dveh področjih, tj. civilnem in obrambnem. MSP imajo v vsakem primeru pomembno vlogo v obrambni industriji in so ključna za zagotavljanje konkurenčnosti.

3.22 Evropska obrambna industrija ni enakomerno porazdeljena po EU. To pomeni, da povečanje izdatkov za vojaške namene v državah članicah EU ne bo povzročilo enakega pritoka v vse od njih. Če višji izdatki v eni državi pomenijo pritek sredstev v druge države, lahko to povzroči nove trgovinske tokove.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Evropski obrambni sklad bo prinesel koristi le, če bo podprl dejavnosti, ki so resnično pomembne. Njegov delovni program bi moral zato temeljiti na trdnem evropskem obrambnem načrtovanju, v okviru katerega se opredelijo glavne evropske prednostne naloge glede zmogljivosti.

4.2 EESO podpira politiko sodelovanja, ki bo spodbujala čezmejno sodelovanje, vključevanje MSP, tudi iz držav, ki niso podpisnice pisma o nameri, ne da bi se pri tem ponovno izvajale politike glede možnosti vrnitve, s katerimi se je včasih še povečalo podvajanje znanj in spretnosti.

4.3 EESO podpira predlog, da so evropska sredstva na voljo samo za evropska podjetja, ki so pod nadzorom evropskih interesov, ter da se zahtevajo jamstva, kadar tretja država sodeluje v dejavnostih, ki jih podpira Evropski obrambni sklad.

4.4 EESO podpira tudi zamisel, da bi odobritve evropskih sredstev morala upravljati Evropska komisija, vendar meni, da lahko Evropska obrambna agencija ustrezno sodeluje pri opredelitvi potreb po obrambni opremi in v Organizaciji za skupno oborožitveno sodelovanje, pri čemer se lahko opre na dobre in slabe izkušnje, in sodeluje pri upravljanju programov, saj bi bilo podvajanje znanj in spretnosti škodljivo za učinkovitost sistema.

4.5 EESO podpira zamisel, da je treba raziskave in razvoj predati odboru za etiko. Etične pogoje je treba jasno določiti in oceniti že v okviru ocene predloga, da se zagotovita pravna varnost in jasnost.

4.6 EESO podpira zamisel o evropski industrijski suverenosti v Evropi, vendar še vedno dvomi o tem, da jo je mogoče uresničiti na političnem področju, saj se večina držav članic Evropske unije vidi kot del Severnoatlantskega zaveznitva, obenem pa so mnoge države še vedno zagovornice državne suverenosti.

4.7 EESO je zaskrbljen glede prihodnjega sodelovanja z Združenim kraljestvom po njegovem izstopu iz EU in se zavzema za visoko raven varnosti in partnerstvo, v okviru katerega bo Združeno kraljestvo sodelovalo v Evropskem obrambnem skladu.

4.8 Evropejci, ki čutijo posledice prelomnih sprememb, ki jih prinaša globalizacija, se že zavedajo nekaterih svojih napak in iluzij. Njihova največja napaka je neukrepanje. Politika strateške vzdržnosti, ki nam je omogočila, da se osredotočimo na gospodarstvo in ki nam je v času hladne vojne in vse do prehoda v novo stoletje prinesla tolikšno blaginjo, nas zdaj najbolj omejuje.

4.9 Evropa je dolgo časa vsiljevala svojo voljo svetu, najprej sama, kasneje pa skupaj z ZDA. V svetu, v katerem se krepijo globalno segregiranje in avtoritarni režimi, postajajo neenakosti v razvoju med državami, pa tudi znotraj njih, nevzdržne. Naša starajoča se celina se počuti ogroženo in kaže nagnjenost k obsojanju, pri tem pa včasih pomeša probleme, kot so terorizem in migracijska gibanja, in ji primanjkuje solidarnosti tako znotraj držav članic kot med njimi, medtem ko ponovni vzpon nacionalizma in avtoritarizma evropske demokracije postavlja na preizkušnjo. Kljub še tako zanimivemu instrumentu industrijske politike, kot je Evropski obrambni sklad, bo v Evropski uniji potreben nadaljnji politični premislek o tem, kaj želimo braniti in kako.

4.10 Pri evropski obrambi ne gre samo za strateške grožnje, zunanja posredovanja, vojaško zmogljivost, tehnološke inovacije in industrijsko odličnost. Največja grožnja, s katero se danes sooča Evropa, je spodkopavanje demokracije, zato skupna obrambna politika ne more več zanemarjati te politične razsežnosti.

V Bruslju, 12. decembra 2018

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Luca JAHIER
